

ĎURICOVÁ, A., ŠTEFAŇÁKOVÁ, J. (EDS.). 2024. OD TEXTU K PREKLADU XVIII. 1. ČASŤ. PRAHA: JTP. 112 S. ISBN 978-80-7374-138-9

Recenzovaná publikácia je ďalšou z radu rovnomenných publikácií s dlhoročnou tradíciou, ako uvádzajú aj editorky v úvodnej časti publikácie: *„Zborník Od textu k prekladu vytvára už takmer dve desaťročia priestor na publikovanie vedeckých prác zameraných na problematiku odbornej komunikácie, odborných textov, či odborného jazyka v širokom spektre tém, kontextov, aspektov a prináša stále nové impulzy na odbornú diskusiu“* (porov. recenzovaná publikácia, s. 5). Tak, ako sa spolu s neustále sa rozširujúcim vedomostným horizontom posúvajú hranice bádania v akejkoľvek oblasti, nadobúda aj skúmanie odborných jazykov a prekladu (odborných) textov čoraz širšie dimenzie. Obzvlášť v kontexte moderného vedeckého smerovania determinovaného interdisciplinárnymi prístupmi vystupujú do popredia stále nové výskumné perspektívy aj v tejto oblasti. Hodnotená publikácia reflektuje túto skutočnosť a čitateľovi ponúka mozaiku náhľadov na odborný jazyk a preklad (odborných) textov. Translatologické, didaktické, terminologické a mnohé iné perspektívy v kombinácii s používaním nových médií a s využívaním najaktuálnejších technológií vytvárajú spolu s interkultúrnymi vplyvmi širokú paletu perspektív, ktoré je možné zahrnúť do moderného výskumu odborných jazykov a prekladu (odborných) textov.

Príspevok Aleny Ďuricovej je venovaný problematike translácie odborných textov z oblasti práva. Autorka v ňom vyzdvihuje aspekty interpretácie a komparácie v rámci translačného procesu. Ponúka klasifikáciu a názorné predstavenie metód interpretácie, vyzdvihuje dôležitosť komparácie a v kontexte týchto dvoch aspektov uvádza viacero zaujímavých príkladov z prekladateľskej praxe právnych textov pre jazykový pár *nemecký jazyk – slovenský jazyk*.

Prekladu právnych textov sa dotýka aj príspevok, ktorého autorom je Leonid Chernovatyi. V centre pozornosti je však didaktická perspektíva. Na príklade jazykového páru *ukrajinský jazyk – anglický jazyk* ozrejmuje dôležitosť osvojovania si odborných poznatkov a príslušnej odbornej slovnej zásoby v prepojení s pojmovou zložkou. Poukazuje tak na možnosti skvalitnenia prípravy budúcich prekladateľov odborných textov v rámci univerzitného vzdelávania.

Aj autorské duo Blanka Jenčíková a Adriana Ingrid Koželová sa vo svojom článku zameriavajú na preklad odborných textov, avšak zohľadňujú špecifické aspekty didaktiky prekladu technicky zameraných obsahov. Dôležitosť prikladajú najmä nadobudnutiu príslušnej odbornej vedomostnej zložky, rozvíjaniu odborného technického myslenia ako aj rozvíjaniu odborného technického jazyka, a síce v oboch pracovných jazykoch. Poukazujú pritom na možnosti spojené s používaním paralelných textov a s analýzou tzv. frekvenčných špecifik, či s využívaním CAT nástrojov. Vychádzajúc z vlastných skúseností ponúkajú v článku viacero zaujímavých postrehov a praktických tipov.

Natalia Kovalchuk venuje pozornosť skratkovým slovám z vybraných tematických oblastí týkajúcich sa procesu učenia sa a vyučovania cudzieho jazyka. Prostredníctvom systematickej analýzy takýchto slov vyexcerpovaných z originálnych autentických

textov dokladá realizáciu princípov hierarchizácie a variability u jednotlivých tematických skupín. Takéto spoločné parametre prispievajú k logickej a prehľadnej štrukturalizácii tematických skupín a podporujú tak efektívnu komunikáciu.

Autorský tím v zložení Roman Ličko, Alena Štulajterová a Slavka Vágnerová obracia pozornosť čitateľa na didaktické možnosti v procese osvojovania si angličtiny ako cudzieho jazyka. Článok kladie dôraz na veľmi zaujímavý aspekt, a síce na rozlíšenie rozličných štylistických rovín, resp. registrov už od počiatkových fáz výučby cudzieho jazyka. Autori akcentujú skutočnosť, že u učiacich sa je dôležité podporiť vedomé rozlišovanie možností sprostredkovania informácií na škále formálne – neformálne vyjadrovanie sa v závislosti od daného komunikačného rámca a kultúrnych špecifik, s cieľom dosiahnutia adekvátneho spôsobu vyjadrovania sa.

Olha Madyar vo svojom príspevku nazerá na odborný diskurz slovanských jazykov z pohľadu variantnosti používania historických antroponým z uhorského obdobia, čím zohľadňuje aj diachrónny aspekt. Predstavuje zaujímavý exkurz týkajúci sa názorov na ortografické stvárnenie maďarských mien a priezvisk v slovenčine a poukazuje na nedostatočnú unifikáciu. Autorka sa ďalej zameriava na skúmanie príčin variantnosti ukrajinských podôb maďarských historických mien vo vybranom kontexte, zohľadňujúc ich pravopis.

Petra Milošovičová predstavuje vo svojom príspevku vlastnú učebnicu *Interkultúrny manažment: úspešná navigácia v globálnom svete*, ktorú skoncipovala na základe svojich pedagogických skúseností a poznatkov plynúcich z vedecko-výskumných aktivít. Zohľadňujúc aktuálne trendy spojené s globalizáciou, multikulturalizmom a s digitalizáciou, resp. s možnosťami, ktoré ponúka neustály technologický pokrok, oboznamuje čitateľa s modernou učebnicou, ktorá – ako vyjadruje samotná autorka – „*má ambíciu šíriť znalosti o interkultúrnom manažmente, čo nie je dôležité len pre budúcich prekladateľov a tlmočníkov, ale i pre širokú škálu profesionálov a organizácií, najmä v dnešnom globalizovanom svete, kde sú kultúrne rozdiely a rozmanité pracovné prostredia bežné*“ (porov. recenzovaná publikácia, s. 56).

Z didaktickej perspektívy vychádza aj článok Jaroslava Stahla, prostredníctvom ktorého možno nahliadnuť do moderných trendov vo vzdelávaní tlmočníkov a prekladateľov. Autor v ňom veľmi zrozumiteľným spôsobom sumarizuje zmeny, prínosy aj výzvy aktuálnej doby spájajúce sa s výkonom tlmočnického a/alebo prekladateľského povolania a s prípravou na ne. Následne poukazuje na ťažiskové okruhy, ktorých recepcia má vyústiť do skvalitnenia vzdelávacieho procesu budúcich tlmočníkov a/alebo prekladateľov.

Prepojenie oblastí odborného jazyka vybranej oblasti a terminologickej práce veľmi pekným spôsobom ilustruje štúdia Jany Štefaňákovéj. Vychádzajúc zo všeobecne platných terminologických a terminografických zásad načrtáva autorka konkrétne možnosti spracovania odbornej terminológie z oblasti rybárstva. Na pozadí opisu projektovej úlohy realizovanej v rámci projektu KEGA 012EU-4/2024 predstavuje realizáciu úvodnej projektovej fázy, spojenú s vytvorením dvojazyčnej, nemecko-slovenskej, terminologickej databázy.

Marketa Štefková približuje vo svojom príspevku nové trendy v procese tvorby didaktických materiálov z oblasti nederlandistiky. Predstavuje výsledky už

zrealizovaného projektu *Inovatívna nederlandistika v sociolingvistických súvislostiach*. Tento, ako vyjadruje samotná autorka, „reaguje na potrebu modernizácie kurikula a didaktických prístupov v oblasti výučby holandčiny na Slovensku“ (porov. recenzovaná publikácia, s. 79). Pozornosť sústreďuje napríklad na možnosti implementácie nástrojov generatívnej umelej inteligencie do vyučovania, či na reflexiu špecifik vyučovania holandčiny ako cudzieho jazyka. Následne predstavuje učebnice, ktoré vznikli v rámci projektu a do ktorých sú pretavené skúsenosti nadobudnuté v rámci riešenia projektovej úlohy.

Ako napovedá názov ďalšieho príspevku, akcentujúc lexikálne prvky osvetľuje Barbora Vinczeová úskalia prekladu románov Jane Austenovej, prostredníctvom analýzy románu *Láska slečny Elliotovej*. S ohľadom na existenciu viacerých prekladov analyzovaného románu, ktoré vznikli v širokom časovom rozpätí, zameriava autorka príspevku pozornosť na analýzu archaických resp. historických výrazov v diele a na otázku voľby vhodných prekladateľských stratégií s cieľom zachovania historického koloritu. Vychádzajúc zo svojich analýz predstavuje v príspevku vlastné, zaujímavé prekladateľské riešenia.

Príspevok Olgy Wrede sa týka špecifik právnych textov, strojového prekladu a procesu edukácie. Autorka v ňom reflektuje súčasnú dobu, ktorá je vo výraznej miere formovaná novými technológiami. Tieto majú dopad na takmer všetky oblasti života, teda aj na proces translácie. V takomto kontexte upriamuje pozornosť na otázku kvality strojového prekladu, a to v závislosti od rozličných faktorov. Následne reflektuje dopady aktuálnej, novými technológiami determinovanej situácie na proces formovania budúcich tlmočníkov a prekladateľov prostredníctvom univerzitného vzdelávania, ktoré demonštruje aj pomocou prezentácie vlastnej prípadovej štúdie zameranej na posteditáciu právneho textu preloženého prostredníctvom strojového prekladu.

Súbor príspevkov uzatvára projektová skica Desany Kiselovej, prostredníctvom ktorej autorka sústreďuje pozornosť na problematiku intralingválneho prekladu. Tento možno označiť ako „na interpretáciu verbálnych znakov prostredníctvom znakov toho istého jazyka“ (s. 10). Príspevok načrtáva rôzne aspekty intralingválneho prekladu, avšak v popredí stojí predovšetkým jeho prepojenie s medicínskymi textami.

Recenzovaný zborník predstavuje spektrum zaujímavých pohľadov na skúmanie odborných jazykov a prekladu (odborných) textov. Publikácia tak celkom iste prispieva k obohateniu palety už existujúcich publikačných výstupov z tejto oblasti.

Recenzentka:

Doc. Mgr. Zuzana Gašová, PhD.

Ekonomická univerzita v Bratislave

Fakulta aplikovaných jazykov

Katedra jazykovedy a translatológie

Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

Slovenská republika

E-mail: zuzana.gasova@euba.sk